

Wass Albert - Patkányok honfoglalása

Az ember háza ott állt a dombon és uralkodott. Uralkodott a kerten, fákon, bokrokon és veteményeken. Uralkodott a szántóföldeken, réteken és legelőkön, és uralkodott az erdőn is, amelyik a domb mögött kezdődött és felnyúlt egészen a hegyekig. A fák gyümölcsöt teremtek, a gyümölcsöt leszedte az ember, aki a házban élt, és eltette télire. Összegyűjtötte a veteményt és a pincébe rakta, hogy ne érhesse a fagy. A szántóföldekről begyűjtötte a gabonát, a rétekről a szénát és az erdőből a tüzelőfát. És mindent úgy helyezett el a házban, vagy a ház körül, ahogy az a legcélszerűbb volt. Tél kezdetén beterelte állatait a legelőről, meleg istállóban adott szállást nekik, és gondoskodott róluk. Így élt az ember.

Még tudni kell azt is, hogy a ház kéményén tavasztól őszig gólyák álldogáltak, s az eresz alatt egy fecskepár fészkelte. Tudni kell, hogy tavasszal rügyező nyírfák illata vette körül a házat, s nyáron madárdal és sok virág.

A háznak nagy vaskos falai voltak, s az ember évente egyszer fehérre meszelte őket, kivéve ott, ahol a vadrózsa kúszott rá. Ez a vadrózsa június derekán virágzott, s olyankor a szélesre tárt ablakon keresztül az illat beömlött a szobákba.

Így élt a ház és benne az ember, sokáig. Egy borús őszi napon, mikor az eső zsinóron lógott az égből, valahonnan két kis ázott patkány érkezett. Messziről jöttek, fáztak, éhesek voltak. Meglátták a házat, besurrantak a nyitva hagyott ajtón és elrejtőztek a pincében. Ennivalót bőven találtak, jóllaktak és hamarosan hízni kezdtek. Télen már fiaik voltak s tavaszra megint. A fiatal patkányok, akik ott nőttek fel, már otthonuknak érezték a házat, és úgy futkostak a pincében, mintha övék lett volna.

Az ember eleinte meg sem látta őket. Később észrevette ugyan, hogy valami eszi a veteményt, de nem törődött vele. Volt elég. Jutott belőle annak, aki éhes. Egyszer aztán meglátott egy fal mellett elszaladó patkányt. Milyen apró és milyen félénk-gondolta. Éljen hát ő is, ha akar.

És telt az idő, és a patkányok szaporodtak. Először feltúrták a pincét. Aztán ásni kezdték a falakat. Kanyargós, mély lyukakat fúrtak belé, keresztül-kasul, és itt-ott már a szobákba is eljutottak. Az ember csóválta a fejét, mikor szobájában az első patkánylyukat meglátta. És mert nem szerette a rendetlenséget: betömte, és bemeszelte a nyílást. Másnap reggelre újra ott volt. Az ember háromszor egymás után tömte be, és a patkányok háromszor egymás után fúrták ki megint. Akkor az ember legyintett, és azt gondolta: - Ők is kell, hogy éljenek. S ha nekik csak így jó, hát legyen. És attól kezdve nem tömte be többé a lyukakat. A patkányok pedig rohamosan szaporodtak tovább, és szaporodtak a lyukak a ház falában is. Már nemcsak a pincében, hanem a kamarában, a padláson, sőt éjszakánként a szobákba is besurrantak, és megrágtak minden megrághatót. Egyszer aztán, amikor az ünneplő csizmáját kezdték rágni, az ember megharagudott, és odasújtott botjával. Az egyik patkányt fejbe találta éppen, s a patkány kimúlt. Vérig sértve rőffentek össze erre a patkányok. És azonnal kihirdették, hogy az ember ellenség, aki nem hagyja őket élni, szabadságukat korlátozza, jogaikat mellőzi, gyilkos, gonosz és önző.

Nem leszünk a rabszolgái tovább!

– visította a főpatkány egy zsírosbödön tetejéről. –

Követeljük a szabadságunkat, és a jogainkat. – És a patkányok elhatározták, hogy harcot kezdenek az ember ellen. Az ember minderről nem tudott semmit. Haragját hamar elfeledte, vett más ünneplő csizmát magának, és nem törődött a patkányokkal tovább. Pedig akkor már rengeteg sokan voltak. Megették a pincében az összes veteményt, a kamarában az összes lisztet, és az összes sajtot, sőt már a szalonnát is rágni kezdték, pedig tudták, hogy az az ember legféltettebb kincse, amiből még a kutyájának sem ad.

Az ember, mikor ezt észrevette, fogta a megmaradt szalonnát, rúdra kötözte, s a rudat a dróttal fölakasztotta a gerendára. Ebből lett csak az igazán nagy felháborodás a patkányok között. – Szemtelenség, gyalázat! – kiabálták, mikor rájöttek, hogy nem férkőzhetnek hozzá. – Elrabolja az élelmünket, kifoszt, kizsákmányol! Nem tűrjük tovább! – És föllázadtak. – Mienk a ház – hirdették ki maguk között -, mienk is volt örökké, csak megtúrtuk benne az embert, amíg jól viselte magát! De most elég!

S egy éjszaka, amikor aludt, rárohantak az emberre, összeharapták, kikergették a házból, messzire elűldözték, s aztán büszkén kihirdették a kertnek, fáknek, az állatoknak és a madaraknak – még a virágoknak is – hogy a ház nem emberország többé, hanem patkányország, jog és törvény szerint. S azzal uralkodni kezdték patkánymódra. Mindent felfaltak, ami ehető volt, és mindent megrágtak, ami nem volt ehető, de szemük elé került. Kiürült rendre a pince, a kamara és a gabonás. Elköltöztek a madarak, elpusztultak a virágok, a ház fala omlani kezdett és megfeketedett, fák és virágok illatát bűz váltotta föl. A vetemény ott pusztult a földben, mert nem szedte ki senki. A gyümölcs megérett, lehullt, és elrohadt. A gabona aratatlan maradt, kimosta az eső, kicsépelte a szél. És eljött a tél, és a patkányok addigra már megették mindent, ami ehető volt, megrágtak mindent, ami rágható volt. A falak tele voltak lyukakkal, a tetőről lehullott a cserép, ablakok és ajtók alatt öles nyílások tátongtak. És akkor éhezni kezdtek, mert nem volt egy szem gabona több, és az ajtók hasadékain, meg a falak odvain besüvített a szél, a megrongált tetőn behullott a hó, és nem tudtak segíteni magukon.

Először veszekedni kezdtek, marták és ölték egymást, rágták és ették egymást, de végül is nem tehettek egyebet: fölkerekedtek és otthagyták a tönkretett birodalmat.

Az ember pedig tavaszra szépen visszajött megint, rendbe hozta a tetőt, kitakarította a házat, a falakat megigazította, kimeszelte, a földet felszántotta, vetett és ültetett, s mire megjött a nyár, újra virágillat és madárdal vette körül a házat. Őszire ismét megtelt a pince, a kamara és a gabonás, és mire megjött a tél, olyan volt már minden, mintha semmi sem történt volna.

Azonban elrejtőzve maradt mégis néhány patkány a falakban, vagy a pince gödreiben. És amikor az ember észrevette, hogy újra szaporodni kezdenek, hosszasan elgondolkodott, hogy mit is tegyen velük.

Ti is gondolkodjatok, s aszerint cselekedjetek!